

Inleiding

Boskalis is een van de leidende waterbouwconcerns op de internationale markt. Hoe kijkt het bedrijf tegen deltatechnologie aan? Een gesprek met de voorzitter van de Raad van Bestuur Peter Berdowski. 'De grootste uitdaging is om ons werk vloeiend in te bedden in de maatschappelijke en natuurlijke omgeving.'

Koninklijke Boskalis Westminster NV

Altijd met voeten in de bagger

Peter Berdowski is in een uitstekend humeur. De bestuursvoorzitter heeft reden om stralend rond te lopen het in hoofdkantoor van Boskalis, dat aan de Merwede in Papendrecht ligt. De omzet van Boskalis steeg in de eerste helft van 2008 met bijna een kwart naar 938 miljoen euro. Het leidde tot een recordwinst van 202 miljoen euro. Er is nog een reden voor vreugde: na zestien jaar soebatten met de milieubeweging is het havenbedrijf Rotterdam begonnen met de aanleg van de Tweede Maasvlakte. De komende vier jaar wordt een hoeveelheid zand opgespoten die gelijk staat aan 250 keer de inhoud van het Feyenoord-stadion De Kuip. Drie keer raden wie deze klus gaat klaren. Boskalis is betrokken bij kleine en grote projecten in meer dan vijftig landen, maar de aanleg van de Tweede Maasvlakte roept bij Berdowski speciale gevoelens op. 'We zijn een oerhollands bedrijf. Het is toch fantastisch dat we dingen die we wereldwijd hebben kunnen ontwikkelen ook eens in Nederland kunnen doen? Daar zijn we trots op.' Lachend: 'En de Tweede Maasvlakte ligt ook nog eens pal bij ons om de hoek.' Dat het zestien jaar heeft geduurd voor Boskalis aan de slag kon, is

illustratief voor de maatschappelijke veranderingen. Berdowski: 'Geen bedrijf kan meer om het natuurbelang heen. Dat is de nieuwe realiteit in de deltatechnologie waar je als bedrijf op moet inspelen. Sommigen van de oude garde in de baggerbranche vinden milieuprotesten en vergunningsperikelen gezeur, maar de complexere maatschappelijke realiteit biedt juist kansen als je erop in kunt spelen. Veroorzaak je rücksichtlos schade met je werk of beperk je die zoveel mogelijk en creëer je zelfs nieuwe natuur? Dat laatste gebeurt nogal eens als compensatie voor werk in gevoelige natuurgebieden.' Vooral in de Verenigde Staten, zegt Berdowski. 'Ook daar protesteren milieubeweging en lokale communities tegen nieuwe infrastructuurwerken, maar men heeft er de methode bedacht om met voor- en tegenstanders in een onderhandelingssituatie rond de tafel te gaan zitten. Voor iedereen valt er iets te halen. Wie alleen maar nee zegt, mag niet meedoen, want je moet bereid zijn om er met elkaar uit te komen.' Hij geeft een denkbeeldig voorbeeld. 'Stel dat er een kanaal door een natuurgebied moet worden aangelegd. Als compensatie

kan een nieuw stukje natuurgebied worden aangelegd. Of een strandje voor bewoners in de buurt. Op die manier heeft iedereen iets te winnen.'

Schaalvergroting

Berdowski voelt veel voor het Amerikaanse onderhandelingsmodel, omdat het als voordeel heeft dat projecten niet eindeloos worden getraineed. Met die methode zou niet zestien jaar zijn gesteggeld over de Tweede Maasvlakte. 'Onze procedures zijn uniek doordat splintergroepjes infrastructuurprojecten lang kunnen tegenhouden. Laten we wel zijn: 99% van bij de Tweede Maasvlakte betrokken belangengroepen gingen in het proces mee. Zij haalden het beste uit de onderhandelingen. Alleen een paar rabiate njetzeggars deden niet mee. Men hen viel niet te praten, omdat ze overal tegen zijn. Zij staan dicht bij de opvatting dat alles bij het oude moet blijven.' Berdowski ligt er als bestuursvoorzitter van Boskalis niet wakker van ('Wij kunnen overal aan de gang in de wereld'), maar wel als burger. 'We leven in een democratie. Ik vind dat men een democratische beslissing best mag testen

– de besluitvorming van de overheid blinkt immers niet altijd uit in kwaliteit – maar er komt een punt dat het ophoudt. Er zullen altijd minderheden zijn die zich ongelukkig voelen bij een democratisch genomen besluit. Dat is onvermijdelijk.’

Terug naar de plaats die Berdowski voor Boskalis ziet in deltatechnologie. ‘Ik zeg wel eens gek-scherend dat onze kernactiviteit het verzetten van grond van A naar B is. Dat doen we boven en onder water. We maken gaten en ophogingen. We baggeren en maken land. We doen dat met technieken die in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw zijn ontwikkeld.

Sleephopperzuigers zuigen grond en zand van de bodem. Voor echt hard materiaal hebben we cutters, die met beitels de bodem los hakken.’ De basistechnieken zijn de laatste decennia niet veranderd, maar er is wel iets anders gebeurd. ‘Er heeft een enorme schaalvergroting plaatsgevonden. In het midden van de jaren negentig hadden we onze hele vloot nodig bij de aanleg in zee van het vliegveld van Hong Kong. Daarna zijn we gaan investeren in grote schepen, zodat we nu bij landaanwinningprojecten op een schaal kunnen werken die we tien jaar geleden niet voor mogelijk hielden.’

Optimale balans

Het onderwerp milieu blijft terugkeren in het gesprek. Berdowski noemt de aandacht ervoor de grootste verandering in de afgelopen tien jaar. ‘Bij de aanleg van de Eerste Maasvlakte werd er nauwelijks over het milieu gesproken. Het project was goed voor de economie en de industrie, dus werd hij aangelegd. Hetzelfde gebeurde bij het droogmalen van polders: dat was goed voor de economische ontwikkeling en dus voor Nederland. Die tijd is voorbij. Overall in de wereld staat het milieubelang hoog op de agenda. Voor ons betekent het meer nadenken over de ecologische gevolgen van baggeren en landwinning.’ Dat nadenken gebeurt in het door Boskalis geïnitieerde onderzoeksprogramma Building with nature, waarin vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven, kennisinstutten en de overheid zitten. De directe aanleiding voor de oprichting was een ervaring in Göteborg, zegt Berdowski. ‘Bij een baggerproject in de haven waren de milieueisen zo stringent dat er aanvankelijk bijna niet viel te werken. Het versterkte onze behoefte aan objectieve ecologische informatie. Zoals over de gevolgen van de vertroebeling die bij baggeren ontstaat. Hoe kun je die beperken en hoeveel is ecologisch acceptabel?’ Vaak roepen mensen maar wat, vindt

Berdowski. ‘Hoeveel mensen weten dat een flinke storm meer vertroebeling veroorzaakt dan een jaar baggeren? Ik wil er niet mee zeggen dat milieueisen onzin zijn, maar wil een dialoog op basis van objectieve informatie. Ik wil niet met een met beperkte kennis in elkaar getimmerde set milieucriteria, die vaak ook nog eens haaks staan op elkaar, in een keurslijf worden gedwongen.’ Dat het anders kan, bewees een havenproject in Melbourne vier jaar geleden. Berdowski denkt er met plezier aan terug. ‘Er werd op professioneel niveau met ons gepraat over milieuproblemen en oplossingen. Het resultaat was een optimale balans tussen economische belangen en milieuafwegingen.’

De milieuaspecten spelen niet alleen bij baggeren, maar ook bij verwerken van slib een steeds grotere rol. ‘Het gewoon oppakken van slib en ergens neerkwakken wordt steeds minder geaccepteerd. Dus moeten wij nadenken over

“De Nederlandse procedures zijn uniek omdat splintergroepjes infrastructuurprojecten lang kunnen tegenhouden.”

methoden van slibverwerking en hergebruik. Het in zee dumpen, gebeurt steeds minder. Er is een groeiende behoefte om slib aan land te brengen. Als het slib vervuild is, moet het gecontroleerd worden verwerkt. Daarvoor zijn allerlei oplossingen, van thermische tot biotechnische reiniging. Ons dochterbedrijf Boskalis Dolman houdt zich daarmee bezig.’

Leidende rol

Om wetenschappelijk en technologisch up to date te blijven doet Boskalis aan kennisverwerking in eigen huis, maar participeert het ook in universitaire onderzoeksprogramma's. Berdowski: ‘We onderzoeken bijvoorbeeld met de TU Delft hoe harde grond zich gedraagt onder de inbreukkrachten van een cutter. Daarvoor bestaan theoretische modellen, die in een baggergoot op de TU worden getoetst. Ook doen we onderzoek naar vertroebeling. We willen weten hoe dat verloopt. Hoe snel bezinken baggerdeeltjes?’ De onderzoeken zijn nodig omdat de uitdagingen steeds ingewikkelder worden. Berdowski noemt als voorbeeld de aanleg van een nieuwe haven in Abu Dhabi in de Verenigde Arabische Emiraten. ‘De haven komt vlak bij het

mooiste koraalrif van de Golf. Dat mag absoluut niet worden aangetast. Er mag dus geen enkele vertroebeling optreden. Met een monitorsysteem houden we het in de gaten.

Berdowski is een van de keynote-sprekers op het jaarcongres van Kivi Niria over deltatechnologie. Hij vertelt nog niet precies wat hij gaat zeggen, maar zal zeker ingaan op het rapport Samen werken met water van Veermans Deltacommissie. Berdowski noemt het rapport een ‘doorwrocht stuk werk’. ‘Het geeft een integrale analyse van de problemen en heeft een heldere visie op de oplossingen. Dat met het opspuiten van zand de kust moet worden versterkt, ligt voor de hand, maar ik waardeer het dat de commissie ook creatievere oplossingen zoekt. Ik zie er twee: de commissie wil de natuur het werk laten doen – denk aan het idee van de zandmotor – en ze zet de deur op een kier voor initiatieven van private partijen.’ Volgens Berdowski staan we in

Nederland voor een belangrijke keuze: ‘Staan we particuliere initiatieven toe bij gevoelige onderwerpen als kustversterking en –verbreding?

Of blijft alles in handen van de Rijksoverheid?’ Voor Berdowski is de vraag stellen hem beantwoorden. ‘De belangrijkste grootschalige waterbouwkundige projecten in de wereld zijn niet door overheden ontwikkeld, maar door private partijen.’

Risikant? ‘In Engeland hebben wij een contract van vijftig jaar om een stuk kust te beschermen. We hebben de vrijheid om dat naar eigen inzicht te doen. En we doen dat goed. In New Orleans was de overheid verantwoordelijk en die maakte er een zootje van.’ Berdowski pleit voor meer creativiteit. ‘De overheid kan ons inhuren om een stuk strand met zand op te spuiten, maar kan ook zeggen: maak een plan voor tien jaar voor een bepaald gebied en vul het binnen randvoorwaarden naar eigen inzicht in.’ Het liefst gaat Berdowski nog een stap verder. ‘Samen met het waterbouwconcern Van Oord kunnen wij een leidende rol spelen in het creëren en verkopen van land aan de kust. Het toestaan van privaat initiatief op dit terrein zou echt een nieuwe ontwikkeling zijn.’ Revolutionaire nieuwlichterij? ‘Laten we niet vergeten hoe de Beemster, de eerste Nederlandse droogwinning, in het begin van de zeventiende eeuw tot stand kwam. Het was een honderd procent particulier gefinancierd initiatief, dat door ingenieur Leeghwater werd uitgevoerd.’ ■